ԲՒՐԱԿՆ

ՀԱՆԴԷՍ ԹԵՐԹ

ԻԹ. ՏԱՐԻ — 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1906 — ԹԻՒ 37

ՄԱՆՉԷՍՏՐԻ ՆԱՄԱԿ

Մանիֆաթուրայի հրապարակը

ԲԱՄԲԱԿԻՆ ՈՒ ԲՈՒՐԴԻՆ ԳԻՆԵՐԸ

×

Մանչէսթր, 10 Հոկտ. 1906

Սեպտեմբերի կէսէն ի վեր, Մանչէսթրի մանիֆաթուրայի հրապարակը անորոշ և տրիբիմ վիճակ մը ունի։ Բամբակը ամիսներով 5 3/4 բենայի չուրջը դառնալէ յետոյ, անցեալ ամսու սկիզբները,— որ բամբակի նոր եղանակն էր—, մէկէն քանի մը շաբաթուան մէջ 4 3/4 բենայի իջաւ։ Անոնք որ մեծ կամ փոքր հրաման մը տալու պէտքն ունէին, նկատի առնելով այս պարագան, մանաւանդ տեղեկութիւն ունենալով որ մեր հրապարակին մանարանները մօտ 300.000 հակ բամբակի մթերք ունին, չուարած միացին ու կ'սպասէին աւելի անկումի մը, կամ գոնէ որոշ ու հաստատուն գնոյ մը։ Սեպտեմբերի վերջերը բամբակի գինը սկսաւ վեր երթալ և միեւնոյն ատումով, քանի մը օրուան մէջ 5 1/2, և ատիճանաբար մինչեւ 6 1/4 ելաւ։ Այս բարձրացումը սա-

կայն անակնկալ մը չեղաւ անոնց համար, որոնք բամբակին հունձքի արտադրութեան վիճակին և Մանչէսթրի հրապարակի գործերուն ընթացքին վրայ մօտէն տեղեկութիւն ունէին և կ'ապասէին այդ բարձրացումին։ Անոնք այնպէս կը խորհէին կամ կը հաշուէին որ այս ամիս նուազ բամբակ ներածուելու, և բաղդատաբար շատ աւելի քանակութեամբ մանիֆաթուրա արտածուելու, որով բամբակը պիտի ազդուէր և գինը վրայ պիտի դնէր։ Անգլիոյ Առեւտրական նախարարութեան հրատարակած Սեպտեմբեր ամսուան տեղեկագիրը, որուն մէջ նշանակուած են ներածուած ու արտածուած բոլոր վաճառքները իրենց տեսակներով ու արժէքներով, հաստատեց այդ համոզումը։ Նոյն պաշտօնական գրութենէն տեսնուեցաւ որ այս Սեպտեմբերին անցեալ տարուան նոյն ամիսէն 1,200,000 ոսկիի նուազ բամբակ ներածուած է։ Հակառակ ասոր՝ անցեալ տարուան Սեպտեմբերէն 370,000 ոսկիի մանած, բուրդ ու այս նիւթերէն պատրաստուած հիւսուածոները աւելի արտածուած են։ Երկրորդ՝ ամերիկեան բամբակի այս տարուան արտադրութեան քանակին վրայ վերջնական լսան մը հրատարակուած չէր տակաւին, իրարու հակասական գրոյցներ կային և նոր բերքին վիճակը 72% կը գնահատուէր։ Այս անորոշ կացութեան մէջ, յանկարծ հեռագիր մը եկաւ, որ կը ծանուցանէր թէ մըրիկ մը ամերիկեան բամբակի արտադրութեանց կարեւոր մէկ մասը վճացուցած է։ Ծայռնի չէ տակաւին որ բամբակը ո՛րքան վնասուեցաւ, թէեւ ոմանք մինչեւ 20% կը հաշուեն։ Նոյնպէս յայտնի չէ որ մեր հրապարակը ո՛րքան պիտի ազդուի այս լուրէն։ Առ այժմ ոմանք, առանց կարեւորութիւն տալու այս դէպքերուն, — որոնք կրնան հրապարակին վրայ ազդել կամ ո՛չ—մտադրած են հետեւիլ գործերուն ընթացքին, և օրուան գինով համաձայնիլ սակարկութեան մը համար։ Ջեմ կարծեր որ անոնք տեղի ունենան զղջալու, որովհետեւ մեր գործարանները, առ հասարակ ամէնն ալ, ապսպրանք և գբաղում ունին երկար ատենի համար, և բամբակին գինը, ինչ որ ալ ըլլայ, պիտի չկրնայ մեծ հակազդեցութիւն մը ընել գործարանատէրերու տրամադրութեանց վրայ։

Բամբակի գիներուն անկման ատեն, այս տեղի գոր-

ծարանատէրները կը վուժայնէին ապսպրանքներուն յանձնումը, բայց վերջին բարձրացման առթիւ, դարձեալ սկսան յանձնումները ուշացնել։ Մանաւանդ սա գաղափարն ալ կը տիրէ որ բարերակին գինը քիչ օրուան մէջ մինչեւ 7ի պիաի բարձրանայ։

Պոլսէ մեր առած տեղեկութիւններուն նայելով, մանիֆաթուրայի վաճառականներէ ոմանք իրաց այս վիճակին մէջ կը վարանին իրենց տեսակը ամբողջացնելու համար նոր յանձնարարութիւններ տալ։ Թէ Հոկտեմբեր և Նոյեմբեր ամիսներուն մէջ ալ, նախորդ ամիսներուն դոնէ կէսին չափ գործառնութիւն ըլլայ Պոլսոյ հրապարակին վրայ, վերոյիշեալ վաճառականները անշուշտ մեծ նեղութիւն պիտի կրեն իրենց գարնանային տեսակները հայթայթելու համար։ Կը լսենք որ Պոլսեցի քանի մը ծանօթ վաճառականներ, իրենց ապսպրանքներուն գործադրութեան մասէն հսկելու համար, մտադիր են Մանչէսդր դալ։ Ուրախ ենք որ յիշեալ վաճառականները անձամբ պիտի տեսնեն այն դժուարութիւնները, որոնց կ'ենթարկուին Մանչէսդրի յանձնակատարները գինելու այսպիսի եղէնէրու առեն, և չեն կրնար գրաւոր կերպով ստուգապէս բացատրել յարմար գիներով գօմանտ մը ընդունել տալու դժուարութիւնը։

Բուրդի հրապարակին վրայ ալ տեղեկութիւններ ուզած էիք Բիւրակի մէջ հրատարակելու համար։ Այս վաճառքը Մանչէսդրի հրապարակը այնքան չի շահագրգռեր։ Պրատֆօրդէ մեր առած լուրերը կը ծանուցանեն որ բրդեղէն կերպասներու գործարանատէրները այս միջոցին չատ զբաղած են ահագին յանձնարարութիւններ գործադրելու համար։ Մէկ երկու չաբաթուան մէջ թիֆթիկի վրայ գրեթէ կարեւոր գործ մը չեղաւ։ Նմանապէս Մէրինոսի ընտիր տեսակին վրայ։ Իսկ Քրասպրէդի միջին տեսակին վրայ բացառապէս չատ խնդրանք կայ և գինն ալ իր սովորական արժէքէն աւելի բարձրացած է։

Ծովհաննէս Եփ. Դազիլեան (Թօքատ). — Տիգրան Էֆ. Ժամագործեանի Թղթակցմ Մէճէլլէն և այլազանները ղրկուեցաւ։

Ի՞ՆՉ Է «ՖԻԼԻԷՌ»Ը

Ֆիլիէռը հանրային մթերանոցի մը մէջ ի պահ դրուած վաճառքները յանձնելու հրամանագիրը մ'է, որ կրնայ փոխանցուիլ եռեւագրութեամբ։

Հանրային մթերանոցները (magasins généraux), *ինչպէս նաեւ տօքերը կառավարութեան թոյլտուութեամբ հաստատուած չէնքեր են, ուր կը պահուին վաճառականին ներածելի ու արտածելի վաճառքները։ Այս հաստատութիւնները փոքր վարձք մը կ'առնեն իրենց պահած վաճառքներուն համար և փոխարէն անհուն ծառայութիւններ կը մատուցանեն վաճառականութեան։*

Եւրոպայի ամէն քաղաքներու և վաճառաշահ կեդրոններու մէջ հիմնուած են այս չէնքերը։ Ամէն երկրի՝ մանաւանդ Ֆրանսայի մէջ՝ հանրային մթերանոց հաստատելու համար շատ դիւրաւ արտօնութիւն կը տրուի։ Այդ գործին հետամուտ անձը խնդրագիր մը կուտայ Քաղաքապետութեան, որ հետեւեալ չորս հարցումները կ'ընէ տեղւոյն Առեւտրական Սենեկին և ըստ այնմ կ'արտօնէ, եթէ յարմար տեսնէ։ կը հարցնէ թէ 1. Ի՞նչ է հետապնդող անձին բարոյական վիճակը և նիւթական կարողութիւնը և եթէ հետապնդողը ընկերութիւն մ'է, ո՞ւր պիտի հրատարակէ իր կանոնագրութիւնը։ 2. Պէ՞տք է երաշխաւոր առնել և ի՞նչ քանակութեամբ։ [Ըստ օրինի առնուազն 20,000 ֆր.ի և առաւաւելն 100,000 ֆր.ի երաշխաւոր կ'առնուի]։ 3. Մթերանոցին համար կա՞յ պատշաճ վայր մը։ 4. Իրական մթերանոցի կանոններո՞վ պիտի գործէ թէ պիտի կրնայ օգտուիլ fictif մթերանոցի պայմաններէն(1)։

*Հանրային մթերանոցները կ'ընդունին ամէն տեսակ վաճառքներ և փոխարէն կը յանձնեն ընդունագիրներ, filière, récépissé, warrant անուններով։ Filière*ը *վաճառքին դոյութիւնը կը ներկայացնէ։ Առեւտրականը կրնայ մատուցում*

(1) *Իրական և ֆիքթիֆ մթերանոցներու մասին ընդարձակ տեղեկութիւններ պիտի տրուին Բիւրակի մէջ։*

ընել, ծախել վաճառքը և վոխանցել դնողին՝ այդ թուղթը ետեւագրելով։

Ֆիլիէնը առևտրական մեծ հրապարակներու վրայ անհուն ծառայութիւններ կը մատուցանէ։ Առևտրական սահմանններու մէջ մեծամեծ գործառնութիւններ և առուծախներ այդ թուղթի կտորով կը կատարուին։ Վաճառող մը իր ծախած ապրանքը փոխանակ տեղէ տեղ փոխադրելու, կը դնէ հանրային մթերանոց մը և դնողին կուտայ ֆիլիէնա մը, ու ասով վաճառքը անոր յանձնած կ'ըլլայ։ Երբ այս գնողը ուրիշի մը ծախէ այդ վաճառքը, ֆիլիէնը կը փոխանցէ այս երրորդին և վաճառքն ալ անոր յանձնած կ'ըլլայ ու ասով՝ ֆիլիէնի միջոցաւ՝ վաճառքը ձեռքէ ձեռք կ'անցնի, առանց իր տեղէն շարժելու։ Ֆիլիէնով եղած գործառնութիւններու վոխարէնը սա եղանակաւ կը վճարուի ու կը գանձուի։ — Ֆիլիէնը առաջին անգամ տուողը, —որ հրապարակին առաջնակարգ վաճառականներէն պէտք է ըլլայ, — անոր հետ կը յանձնէ ծախած վաճառքին հաշուեցոյցը, որուն վոխարէնը ստացած ըլլալը կ'ստորագրէ, թէև գնողը պիտի վճարէ վաճառքը ստացած օրը։ Այս դէպքնողը երբ վաճառքը ֆիլիէնով ուրիշի մը ծախէ, ֆիլիէնին հետ միասին կը յանձնէ հաշուեցոյցը և միւսին իր ծախած գինէն յառաջ եկած տարբերութիւնը կը կարգադրէ։ Այսպէս, առանց դրամի շրջաբերութեան, հրապարակին վրայ ահագին գումարներով տուրհաններ կ'ըլլան, ինչ որ վաճառականական տեսակէտով անհրաժեշտ առաւելութիւն մ'է։

Ֆիլիէնի գործառնութիւններուն մէջ անպատեհութիւնները տեղի չունենալու և յանձնառութեանց անթերի գործադրուելուն համար, ամէն տեղ հաստատուած կարգ մը պղտու միջոցներ ձեռք առնուած են։ Նախ՝ ամէն հրապարակի առևտրական սովորութիւնները կը յայտնուին, որոնց պատասուր են հետեւիլ ֆիլիէնը ետեւագրողները։ Երկրորդ՝ ֆիլիէնի վոխանցումներուն եւ վաճառքին յանձնումներուն համար ֆիլիէնոխք կոչուած մասնաւոր էջ.քսուաթէօռներ սահմանուած են, որոնք ամենափոքր յանձնարարողէջքով մը կը կատարեն այդ գործը։ Ֆիլիէնոխք մը յաջորդաբար յանձնատէրը (mandataire) կը նկատուի ֆիլիէնը ետեւագրողներէն իւրաքանչիւրին հանդէպ։

ՕՐԻՆԱԿԸ

ԵՒ ԳՈՐԾՒ ՄԱՐԴԻԿԸ

Ենթադրենք որ երկու գործի մարդեր առեւտր. ընկերութիւն մը կազմեն, պայմանաւ որ երկուքն ալ հաւասարապէս աշխատին եւ իրենց աշխատութեան արդիւնքը մէջերնին բաժնեն։ Արդ, եթէ ասոնցմէ միւն չաշխատի, իրաւունք կ'ունենա՞յ իր ընկեր բաժին պահանջելու միւսին աշխատութեան արդիւնքէն։

— Ա՛յո՛, որովհետեւ Մհմէդիէի 1349 րդ յօդուածը կը հրամադրէ որ «չահու իրաւունք կ'ստացուի միայն ընկերութեան կազմութեան միջոցին դրուած պայմանին, և ո՛չ թէ կատարուած գործին համեմատ։ Հետեւաբար, եթէ իրապէս չաշխատի իսկ այն ընկերակիցը, որուն համար պայման դրուած էր որ աշխատի, իբր աշխատած կը նկատուի։

— Ձոր օրինակ, երբ վաւերական ընկերութեամբ ընկերակից եղող երկու անձանց համար միանգամայն պայման դրուած է որ աշխատին և եթէ միայն մէկն աշխատի և միւսը՝ օրինաւոր պատճառաւ կամ առանց օրինաւոր պատճառի՝ չաշխատի իսկ, ըստ որում միմեանց փոխանորդ են, իր ընկերին աշխատելովը ի՛նք ալ իբր աշխատած կը նկատուի, ուստի և վաստակն իրենց միջև կը բաժնուի ըստ պայմանադրութեան»։

×

Եթէ մէկու մը փոխ դրամ տանք եւ ան ալ մեռնէ դրամ առած ըլլալը խոստովանի, այս խոստովանութիւնը ապացոյց մը կրնա՞յ ըլլալ մեր անկէ պահանջ մը ունենալուն։

— Ո՛չ, որովհետեւ Մհմէդիէի 1628րդ յօդուածը կը հրամադրէ որ «Խոստովանութեան արդիւնքն է ապացուցանել խոստովանութեան առարկային սեփականութեան իրաւունքը, և ոչ թէ այս իրաւանց սկզբնական ծագումը։ Ասոր համար, խոստովանութիւնը չի կրնար ըլլալ պատճառ

սեփականութեան։ Հետեւապէս, եթէ դատախազը միմիայն ոտնին խոստովանութիւնը հիմ բռնելով՝ բան մը պահանջէ անկէ, իր դատը անլսելի կ՚ըլլայ։ — Զոր օրինակ, եթէ դատախազը իր պահանջումն ընէ ըսելով թէ «Այս իրը ինձ կը վերաբերի եւ զայն ի ձեռին ունեցող անձն ալ խոստովանած էր թէ ինձ կը վերադարձնէ», իր դատը լսելի կ՚ըլլայ։ Բայց եթէ դատախազն իր պահանջումն ընէ ըսելով «այս իրն ինձ կը վերաբերի, ՎԱՄՆՉի զայն ի ձեռին ունեցող անձը խոստովանած էր թէ ինձ կը վերադարձնէ», իր դատը անլսելի կը մնայ։

Նմանապէս, եթէ դատախազը իր պահանջումն ընէ ըսելով. «Փոխատուութեան պատճառաւ այս մարդէն այսքան դահեկան պահանջ ունիմ. մինչեւ իսկ ինքն ևս խոստովանած էր թէ նոյն պատճառաւ նոյնքան դահեկան պարտք ունի», իր այս դատը լսելի կ՚ըլլայ։ Բայց եթէ դատախազը իր պահանջումը ընէ ըսելով, «Այդ մարդը խոստովանած է թէ փոխատուութեան պատճառաւ այսքան դահեկան պարտք ունի ինձ, հետեւապէս անոր վրայ այսքան դահեկան իրաւունք ունիմ, կը պահանջեմ», իր այս դատը անլսելի կը մնայ։

×

Եթէ ներկելու համար հակ մը կտաւ տանք ներկարարի մը, ու վարձքը չվճարելնուս համար ներկարարը վար դնէ մեր ապրանքը եւ իր քովը այդ միջոցին ո եւ է պատճառով ոչնչանայ, իրաւունք կ՚ունենա՞նք փոխարժէքը անոր տուժել տալու։

— Ո՛չ, որովհետեւ Մհմէդիէի 482 — 483 յօդուածները կը տրամադրեն որ «Այն վարձկանը, որուն աշխատութիւնը հետք կը ձգէ վարձման նիւթին վրայ, — ինչպէս են դերձակը, ներկարարն ու լուսայարարը, — մինչեւ որ վարձքն ստանայ, իրաւունք ունի իր քով վար դնելու վաճառքը եթէ ապառիկի պայմանադրութիւն չէ եղած։ Եւ եթէ այս կերպով վար դնէ և՛ այն իրն իր քով ոչնչանայ, պատասխանատու չըլլար, միայն թէ այս պարագային մէջ չի կըրնար վարձք պահանջել։ Այն վարձկանը, որուն աշխատութիւնը հետք չի ձգեր վարձանիւթին վրայ, — ինչպէս նաւավարն ու բեռնակիրը — մինչեւ որ վարձքն ստանայ,

բաւունք չունի իր քով վար դնելու վաճառքը ։ Եւ եթէ այս կերպով վար դնէ և այն իրն իր քով ոչնչանայ, պատասխանատու կ'ըլլայ, ուստի և այն իրին տէրը ազատ է ի մասին ընտրութեան ։ Եթէ ուզէ, տուժել կուտայ անոր այն իրին փոխադրութենէն յետոյ ունեցած արժեզրկին և վարձք կուտայ, իսկ եթէ ուզէ, տուժել կուտայ անոր այդ իրին փոխադրումէն առաջ ունեցած արժեզրկին և վարձք չիտայ։

Դատական Քրոնիկ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

Չ ՀՈԿՏԵՄԲՐԻ

Քաթ-ըրմը օղլու Հաճի Մուսթաֆա էֆէնտի այս դատարանին վճռով անանկացած և Սէրվէթ էֆ.ն երաշխաւոր տալով 30% ի քօնքօրտաթօ մը կնքած էր։ Պահանջատէրները ոմանք չուզեցին ընդունիլ այդ անձին երաշխաւորութիւնը և Մուսթաֆա էֆէնտի ուխտուեցաւ ուրիշ երաշխաւոր մը ցոյց տալ և երկրորդ քօնքօրտաթօ մը կընքել։ Պահանջատէրերէն Միխալ Զօլաքիտի էֆ. այս երկրորդ երաշխաւորն ալ չընդունիր, քօնքօրտաթօն չտորտգրեր և 30%էն իր պահանջը եղած 6ի օսմ. ոսկիին համար դատարան դիմելով կը խնդրէ այդ գումարին դատարանը առնդ ձգուիլը և կամ քօնքօրտաթոյին ջնջուիլը։ Երկու կողմէ դատարան ներկայացան։ Զօլաքիտի էֆ. բերանացի պարզեց իր խնդիրը, որուն Մուսթաֆա էֆ. պատասխանեց թէ քօնքօրտաթօն ընդունած են պահանջատէրերու մեծամասնութիւնը, որոնք կը ներկայացնեն ըստ օրինի ամբողջ պարտուց գումարին երեք քառորդէն աւելին, և միայն մէկ պահանջատէրի մը խնդրանքով չի կրնար

ընդունիլ զօնգօրտաթիօն, որով Զոլաքիտի էֆ.ին աղերսադրին մերժուիլը խնդրեց։

Դատարանը, խորհրդակցելէ վերջ, որոշեց որ Զոլաքիտի էֆ. ալ, միւս պահանջատէրերուն նման, ընդունի զօնգօրտաթիոն։

Շ ՀՈԿՏՄՄՈՐ

Շաքարի վաճառականներէն Բարաշքեվա էֆ. աղերսադիր մը տուած և Պէքիր էֆէնտիէ ունեցած 700 ղրշ. պահանջին դանձումը խնդրած էր, երկու կողմէ ներկայացան։ Կարդացուեցաւ աղերսադիրը և նախադահը հարցուց Պէքիր էֆ.ի թէ ինչ պատճառաւ իր պարտքը չի վճարեր։ Պէքիր էֆ. պատասխանեց որ ինքը 70 ղրշ. միայն պարտք ունի և այն ալ պատրաստ է վճարելու։ Ասոր վրայ պահանջատէր Բարաշքեվա էֆ. դրպանէն տետրակ մը հանեց, ուր Պէքիր էֆ. 700 ղրշ.ի հաշիւ մը ունենալը իր գրով գրած էր։ Տետրակը ցոյց տալով Պէքիր էֆ.ի, հարցուեցաւ թէ ինչ կը պատասխանէ։ Ան ալ այդ տետրակէ մը բնաւ տեղեկութիւն չունենալը յայտարարեց և ըսածն հաստատելու համար իրը ապացոյց մէջ բերաւ որ ինքը գրել չի գիտեր։ Նախագահը ըսաւ որ այդ խօսքին չի համոզուիր, իր վրայէն կ'երեւի թէ դպրոց տեսած է և գրել կարդալ գիտէ։ Պէքիր էֆ. հակառակը պնդեց և մինչեւ իսկ երդում ընել առաջարկեց։ Նախագահը ըսաւ որ «—Դուն չուարեր ես, ըսածդ չես գիտեր, դուրս ելիր ու լաւ մը մտածէ»։

Երկու կողմը դատարանէն դուրս ելան և ունկնդիրներէ ոմանց միջամտութեամբ Պէքիր էֆ. յօժարեցաւ 500 ղրշ. վճարելու։

Շ ՀՈԿՏՄՄՈՐ

Այսօր տեղւոյ ունեցաւ չարունակութիւնը այն դատին որ Գրիգոր էֆ. Ղոնչէկիւլեան բացած էր Իսակ և Էմին էֆ.ներու դէմ, և ետ կը պահանջէր իր հրամանին ե. կանթեռեան էֆ.ի ստորագրած մուրհակը, որ տանդ թողուած էր յիշեալ էֆ.ներու քով։ Սեպտ. 16ի դատավարու-

թեան մէջ, Էմին և իսակ էֆ.ներուն փաստաբան Սաատէթտին պէյ առարկելով որ իր փոխանորդեալներուն քով մուրհակ չկայ, ո՛չ ալ անոնք վաճառք մը ստացած են, պատճառ մը տեսած չէր իրենց դատի կոչուելուն։ Եւ երբ դատաքանը մերժած էր տյն առարկութիւնը, այն ատեն Սաատէթտին պէյ մուրհակին փոխարէնին մասին իր փոխանորդեալներէն բացատրութիւն առնելու համար դատավարութեան յետաձգուիլը խնդրած էր։ Սեպտ. 25ի դատավարութեան պահուն Սաատէթտին պէյ յայտարարեց որ մուրհակին փոխարէնը երաշխաւորութիւն է, իսկ Փափազեան էֆ., հերքեց ըսելով որ Գր. Ղանչէկիւլեան էֆ. իր հրամանին առած և փոխանցելով տուած էր այդ մուրհակը, պայմանաւ որ յիշեալ էֆ.ները՝ սնանկ ե. Կարապետեան էֆ.ի ունեցած ապրանքին համեմատութեամբ՝ պարտքերը կարգադրեն, և որովհետեւ այս պայմանը չգոյնատրուեցաւ, պահանջատէրերէ ոմանք բան մը չստացան և ոմանք դատ բանալով կրցան իրենց դրամը առնել, ուստի թէ՛ խնդրոյն մէջ երաշխաւորութեան պայման չկայ և թէ մուրհակին ետ դարձնել հարկ կ՚ըլլայ։

Դատարանը յայտարարեց թէ դատավարութիւնը վերջացած է և այսօր, Հոկտ. 2, հայտնեց իր վճիռը, որով մուրհակին ետ տրուիլը կ՚որոշէր։

ՍՏԱՑՈՒՆՔ Հանրագիտական Հանգոյցը եւ նոր Ընդարձակ Մատենէոսեան ճաշակաւոր տպագրութեամբ։ Այս օրացոյցներուն հասոյթը յատկացուած է Պրուսայի Պաղտասարեան Որբանոցին։ Կը ծախուի ամէն դրավաճառներու քով։ Կեդրոնատեղին է Ց. Մատթէոսեան վաճառատունը։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ Մատթէոսեան Տպարանի հանրածանօթ Agenda Internationalը, ինչպէս նաև Agenda Commercialը, բոլոր վաճառականներու համար անհրաժեշտ։ Նոյն տպարանը հրատարակած է նաեւ պատի օրացոյց մը ընտիր սադիևէ թուղթի վրայ, գունաւոր դեղարուեստական քարտոնով։

ԴԱՄԲՆԹԱՑՔ

Գերմանա Արեւտրական Լեզուի

ԲՈ ՄԱՍ

Ա. ՀԱՏՈՒԱԾ

15.

Brüſſel den 4 Okt. 1906
Պրյ-ել դեն 04ր.

Herrn...
Հեռ
Տիար

Aus dem beigeſchloſſenen Rundſchreiben erſehen Sie
Ասա դեմ պայէշլօսենեն ռունդշրայպեն եսզեհեն զի
...էն ներփակեալ շրջաբերական կը տեսնէք
die in unſerm Hauſe vorgekommenen Veränderungen.
դի ին ունսէռ հաուզե ֆօռկէօմենեն ֆէռենդէռունկեն
մէջ մեր վաճառատան առաջ եկած փոփոխութիւններն
Wir bitten Sie, uns auch fernerhin mit Ihrem Vertrauen
վիր պիթեն զի ունս աուխ ֆէռներհին միր իռեմ ֆէռթրաուեն
մենք կը խնդրենք մեզ նաև ապրէ յետոյ...ով ձեր վստահ
beehren zu wollen, und verharren unter Beifchlieſſung
պեհռեն ցու վոլեն ունտ ֆէռհռեն ունթէռ պայշլիսունկ
պատուել հաճիլ եւ կը յարատևենք ...ով ներփակեալ
unſeres heutigen Marktberichts. Mit bekannter Hoch
ունսէրես հոյթիկեն մառկթպէռիխթս միր պէռթրեր հոխ
մեր այսօրուան հրապարակի տեղեկագիրով ծանօթ
achtung.
ախթունկ
յարգանք

Antwort
Ան֊ւոր
Պատասխան

Aus Ihrem Rundschreiben ersehe ich die in
աաա ի֊էմ ռաունդշռայբեն էրզեհե իխ դի ին
...էն ձեր շրջաբերական կը տեսնեմ ես մէջ

Ihrem Hause vorgekommenen Veränderungen, und bringe
իէմ հաուզե ֆօրգեքօմմենեն ֆեռենդէռունգեն աունդ պրինգե
ձեր վաճառատան յառաջ եկած փոփոխութիւններն և կըբերեմ

Ihnen zu der neuen Firma meinen aufrichtigsten
ինեն ցու դեռ նոյեն ֆիռմա մայնեն աուֆռիխթիկսթեն
ձեր նոր տան իմ ամէնէն անկեղծ

Glückwunsch mit der Bitte, dass Sie mir auch unter
կլիւքվունշ միթ դեռ պիթե դաս զի միր աուխ ունթեռ
շնորհաւորութիւնք ու խնդրանք որ դուք ինձ ալ մէջ

Ihre werthe Freundschaft erhalten wollen.
իռե վեռթե ֆռոյնդշաֆթ եռհալթեն վոլեն
ձեր պատուական բարեկամներու ընդունիլ հաճիք

mit Achtung
միթ ախթունգ
Յարգանօք

---

4 Հոկտ. 1906

Տիա՛ր,

Ներփակեալ շրջաբերականէն պիտի իմանաք մեր վաճառատան մէջ տեղի ունեցած փոփոխութիւնները։ կը խնդրենք որ ասկէ վերջն ալ հաճիք ձեր վստահութեամբ մեզ պատուել։ Ընդունեցէք ներփակեալ հրապարակի տեղեկագիրը, ինչպէս նաև մեր յարգանաց հաւաստիքը։

×

Պատասխան

Ներփակեալ չրջաբերականէն տեղեկացայ ձեր վաճառատան մէջ տեղի ունեցած փոփոխութիւններուն։ Անկեղծ չնորհաւորութիւններս կ'ընեմ ձեր նոր հաստատութեան համար և կը խնդրեմ որ դիս ալ ձեր պատուական բարեկամներուն չարքին մէջ ընդունիք։

Ցարգանօք

Առեւտրական Քրոնիկ

ՄՈՐԹԻ ՈՒ ԿԱՇԻՒ
Հրապարակը

Գիները 30 — 40 % բարձրացած

Զմրան եղանակին մօտենալը, — ուր Պոլսոյ մէջ կօչիկի սպառումը սովորականէն աւելի կ'ըլլայ միշտ —, և գաւառներէ եկած յանձնարարութիւններն ու յաճախորդները երկու չաբաթէ ի վեր չեչեսին մորթի ու կաշիի մեր հրապարակին ոգեւորութիւնը, որ կը չարունակուէր արդէն ժամանակէ մը ի վեր։ Այս քանի մը չաբաթուան մէջ բաւական կարեւոր քանակութեամբ ու չահաւոր գիներով գործեր եղան կաշիի, սախթիյանի, վիտէլայի, կլասէի, վաքէթալի և լուսթրինի վրայ։

Անցեալ ու նախորդ չաբաթներու մէջ տեղացող անձրեւներուն, ինչպէս նաև այս միջոցիս օտար երկիրներէ Պոլիս հասած զանազան վաճառքներու խիստ մեծաքանակ ժամանումներուն պատճառաւ, այս չաբթու միայն կարելի եղաւ մաքսատունէն հանել մորթի ու կաշիի վաճառականներէն ժաք Րուխի, Ալիէըթամաքի, Բինթօյի և Քասթէլ-

լիի եկած վաճառքները, որոնց տեսակն ու քանակութիւնն են, — 5 հակ Ա. տեսակ, 35 հակ Բ. տեսակ, 60 հակ Գ. տեսակ ֆրանսական, և 50 հակ իտալական կաչի, 120 տուզինա գերմանական սակրէն և 80 տուզինա (8էն 25 քիլօնոց) ֆրանսական եաղլը հէչի տէրիսի։

Մորթի ու կաչիի սովորաբար ամէն տեսակներու գիները վրայ դրած են 10, 20 և մինչեւ 30% համեմատութեամբ։ Պատճառը մորթի ընդհանուր նուազութիւնն է։ Ոչխարի մորթին գինը 40% բարձրացած է, այս վաճառքին Ամերիկայէ և Անգլիայէ եղած խիստ մեծ խնդրանքներուն պատճառաւ։ Եթէ ստոյգ է որ հրապարակի վրայ առևտրականներու միջև տեղի ունեցած մրցումը և վաճառքի մը առատութիւնը պատճառներ են վաճառականներու անյաջողութեան, ինչպէս չատ անգամ դանգատ կ'ըլլայ, ուրեմն այս տարի սովորականէն աւելի արդիւնաւոր չրջան մը պիտի բոլորեն մորթի ու կաչիի մեր վաճառականները, որոնց հրապարակը արդէն Պոլսոյ առևտրական հրապարակներուն մէջ անհնարին վիճակ մը ունի։ Վաճառքիչ կուգայ և եկածը սուղ է, այնպէս որ ձեռքերնին վաճառք ունեցողները, առանց ծախելու իսկ, պէտք եղած չահը ըրին։ Նոյն իսկ ըսուեցաւ որ այս գործով զբաղող մը ամենափոքր միջոցի մը մէջ իր դրամագլուխը քառապատկեց։ Մորթի ու կաչիի վաճառականութիւնը մեր առևտրական հրապարակին ուրիշ կարգ մը գործերուն չի նմանիր։ Համեստ դրամագլուխով և անոր քանի մը պատիկ վարկով կարելի չէ գործ դարձնել, այլ մեծաքանակ դրամագլուխ պէտք է, կանխիկ գնելու և տպատիկ ծախելու է, ու այս է պատճառը որ մորթի ու կաչիի հրապարակը միայն է չորս հինգ դրամատէր վաճառականներու ձեռք, որոնք իրենց մէջ կը բաժնեն եւրոպայէ ներածուած կաչիի ու մորթի տարեկան 5—600,000 ռուբլի գործառնութիւն մը։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ միեւնոյն ազդեցութիւնը կը տիրէ նաեւ տեղական մորթի ու կաչիի արտադրութիւններու մասին, Տէնիզլի Համամ էֆ.ի և Տեարց Ալմըքամաքեան եղբարց, Բինճայի եւ Նիքօլայիտիի եէմէի գործարաններուն, ինչպէս նաեւ միւս խաղախողոպարաններուն մէջ անսովոր գործունէութիւն մը կայ։ Արտադրուած վա-

Հառքը անմիջապէս կ'սպառի բարձր գիներով։ Մ. Բինճայի մորթերուն մեծ մասը Վիեննա կը քաշէ։ Տէնիզլի Հասան էֆ. իր գործարանին արտադրած մէկ տեսակը 117էն 170ի բարձրացուց։ Սաքըզէ, Սամոսէ, Իզմիրէ եկած լուրերը Վիեննոյն գործունէութիւնը կ'իմացնեն եւ այդ տեղերու մէջ հաստատուած 200ի չափ գործարանները, — որոնք տարեկան 1 միլիոն ոսկիէ աւելի արժէքով վաճառք կ'արտադրեն, — այս պահուս խիստ զբաղած են կաշիի խնդրանքը գոհացնելու համար։

*** *Չգործուած մորթերու հրապարակին վրայ մեծ ոգեւորութիւն կայ։ — Վերջին գիներն են. —*

Գոմէշի աղած մորթ, օխան	6	—	7	*ղրշ։*
Կովի և եզի չոր մորթ, »	10	—	10½	»
Օտեսայի հորթի չոր » » »	11½	—	13	
Ասիական ոչխարի » և աղած	10	—	10½	»
Տեղական » թարմ մորթ զոյգը	28	—	30	»
» *գառնուկի մորթ »*	25	—	26	»
» *այծի չոր » »*	27	—	28	»
» *ուլի » »*	25	—	26	»

Նոր գործարաններ

ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Մանիֆաթուրայի նոր գործարան մը հաստատուեցաւ Թորինոյի մէջ Manifattura di Poirino *անունով, բամբակէ և քթանէ հիւսուածոններ չինելու և ծախելու համար։ Այս անանուն ընկերութեան դրամագլուխն է մէկ միլիոն ֆր., որ պիտի կրնայ մինչեւ 2 միլիոնի բարձրանալ։ — Պորիօմանիկոյի մէջ ալ հաստատուեցաւ նոր գործարան մը,* Società Anonima Cotonificio Borgomanero *անունով և 350,000 ֆր. դրամագլխով։*

Սրտածութիւն. — Միլանոյի մէջ, Սօչիէդա Պանքառիա Իդալիանայի ազակցութեամբ, կազմուեցաւ Società Anonima Italiana di Esportazione *անունով առեւտրական անանուն ընկերութիւն մը, որուն նպատակն է Իտալական ար-*

տադրութիւնները քչել Արեւելքի մէջ, մասնաւորապէս Փիլիպպեան կղզիներու, Հոլանտական Հնդկաստանի եւ Չինաստանի մէջ։ Դրամագլուխն է մէկ միլիոն ֆրանք։

Սոուեւսական մեւսաս.—Թօրինոյի մէջ կազմուեցաւ անանուն ընկերութիւն մը, Manifattura Ligure Piemontese անունով։ Պիտի չինէ եւ ծախէ արուեստական մետաքս եւ ներկ։ Դրամագլուխն է կէս միլիոն ֆր., որ միւնչեւ 1½ միլիոնի պիտի բարձրանայ։

Հիւսուածեղէն. — Միլանի մէջ հաստատուեցաւ Stabilimenti di tessitura tintoria անունով գործարան մը, որուն դրամագլուխն է մէկ միլիոն ֆր. — Լեհեաստոյի մէջ հաստատուեցաւ Società Tessitura Morgini անունով գործարան մը, որ բամբակէ հիւսուածոներ պիտի չինէ։ Դրամագլուխն է 500.000 ֆր.։

Դրանգիդի վաճառականութիւնը

×

Տրապիզոնի եւ Էրզրումի ճամբով Պարսկաստանի դրանգիդի վաճառականութեան վիճակը, 28 Սեպտ.ին.—

Պատրաստ	հակ	4909
Մանիֆաթուրա	»	226
Ջանազանք	»	372
		5507
Ուղղակի առաքում	»	1983
Պատրաստ	»	3524

Փոխադրութեան վարձ. — Հակերուն իւրաքանչիւր կենդինարին [210 քիլօ] համար 275 ղրան, անտուկ՝ 330 ղրան։

×

ՀՆԱՐՁԻ ԱՐՏՕՆԱԳՐԵՐ

Մեհմեհ Րիֆաթ եֆ. 10 տարուան պայմանաժամով հրնարկի արտօնագիր առացած է չահագործելու համար իր

գիւտը, որ է տեսակ մը ներկ գունաւոր կերպասներու համար։

Մ. Իսաֆ Ֆերնանտեզ 15 տարուան պայմանաժամով արտօնագիր մը ստացած է իր գիւտին համար, որ է տախտակամածի յատուկ եւ խարի ու աղիւսի չափ կարծր տեսակ մը «ֆառօ», մակնեզիով շինուած։

Մ. Էտվար, գործարանատէր ի Բարիզ, Մ. Տալէէիոյի երաշխաւորութեամբ եւ 15 տարուան պայմանաժամով արտօնագիր ստացած է իր հնարած տեսակ մը forսեին համար։

[Կը շարունակուի]

ԱՌՈՒՏՈՒՐԻ ԿԵԱՆՔԸ

Գաւառներու մէջ

×

Հալէպի առուտուրը

Հալէպ-Համայի երկաթուղին, որ 144 քլմ. երկարութիւն ունի, յուսացուածէն աւելի շուտ աւարտեցաւ, որովհետեւ գիծը երեք մասի բաժնուելով, յանձնուեցաւ Տեարց Վէնէդօ Պէնէդդի, Ֆրանչէսք Սօրէդ եւ Ճօվաննի Պաղիոդա անուն ձեռնարկուներուն։ Ասոնք յաջողութեամբ գլուխ հանեցին այս կարեւոր ձեռնարկը, որմէ անշուշտ մեծապէս պիտի օգտուի Հալէպ։ Վաճառականներու երթեւեկութիւնը պիտի դիւրանայ, բայց չի կարծուիր որ առայժմ արտածութեան տեսակէտով օգտակար ըլլայ, որովհետեւ փոխադրութեանց գիները սուղ են սովորական եղանակէն, այսինքն ուղտով կատարուած փոխադրութիւններէն։ Ընկերութեան Տնօրէնը, որ վերջերս Հալէպ կը գտնուէր, հրապարակին գլխաւոր արտածող վաճառականներուն խօսք առաւ Հալէպէ Պէրութ փոխադրութեանց գինը Հալէպէ Իսկէնտէրուն ուղտով փոխադրութեանց գինին կէսին հաւասարցնել, որպէս զի թէ՛ առուտուրը զարգանայ եւ թէ ընկերութիւնը օգտուի։

Տրապիզոնի Հրապարակը

×

Մէկ չաբթուան մէջ Եւրոպայի համար ծախուեցան 700 պարկ կաղինի միջուկ և Աղեքսանդրիոյ համար 1500 պարկ կաղին, կենդինարը 160—165 ղրշ.էն, նաև 200 պարկ սիւրի, 162—166էն։ Ներածումներն են եգիպտացորեն, Օրտուի, Ֆաթսայի և Զարչանպայի ապրանք, գարի, Սամսոնի և Էրզրումի ապրանք, երկաթ, Շուէտի և Պելժիոյ ապրանք, կենդինարը 72—75 և 52—55 ղրշ. ոսկեդրամ, ևլն.։ Ցամաքային փոխադրութեան ծախքերն են.—Պարտկաստանի համար 30 պաթմանը 27½ թումէն, Էրզրումի համար 165 ղրշ., Բաբերդի համար 20 պաթմանը 75—80 եւ Երզնկայի համար 85—90 ղրշ.։

Իզմիրի Հրապարակը

×

Առեւտրական գործառնութիւններու մասին Սեպտ. 30 թուով հրատարակուած պաշտօնական ցուցակէ մը կը տեսնուի որ մէկ չաբթուան մէջ Իզմիրի հրապարակը ժամանած են 2759 կողով ափիոն, որուն էքսդրա տեսակը ծախուեցաւ 85 ղրշ.ի, Գարահիսարի Ա. տեսակը 78, էքսդրա 82 ղրշ.ի, ընդ. ամէնը 142 կողով։ Մահմուզէի ընտիր տեսակին օխան կ'արժէ 9½—10½ մէճիտիէ։ Բամբակին էքսդրա, Ա. Բ. և Գ. տեսակներէն ծախուեցաւ 350 հակ, էքսդրային կենդինարը 360 ղրշ.ի, ժամանեցին 450 հակ, պատրաստ 620։ Անկուտ չամիչին Ա. և Բ. տեսակներէն ծախուեցաւ 18,500 պարկ, լ. օսմ. 128½էն։ Գինիներն են, տեսակին համեմատ, 4¼–7½ ղրշ.։ Մինչեւ հիմա ժամանած են 135,000 պարկ և ծախուած են 125,000 պարկ։ Այս չաբթու ամէն տեսակին վրայ 5-10 փր.ի բարձրացում մը առաջ եկաւ։ Սիսեռի (նոհուտ) հրապարակը թոյլ է։ Անատոլուի տեսակը կ'արժէ 74—78 և Սօմայի տեսակը 85—100 փր., մէճիտիէն 33 ղրշ.էն։ Գորգի չաբաթական վաճառուններն են Ուշաք 10,088 քիլօ, Կէօրտէս 1581 մէդիօ, Սպարթա 272 մէդիօ և Թիմուրճը 217 մէդիօ։

ԿՏՐՕՆՆԵՐ

Հոկտ·ին վճարելի

×

Պետական արժեքուղթեր

Օսմանեան,	1891, 4%	48	*ղրշ·*
»	1894, 3½%	56	»
Հելլենական	1898, 2%	31·25	*ֆր·*
Պուլկարական	1889, 6%	90	*ղրշ·*
Ռումանական	1905, 4%	10	*ֆր·*
Ռուսական	1891, 3%	3·75	»
»	1894, 3½%	4·37 ½	»
»	1894, 4%	5	»
»	1854, 5%	12 ½	*բուպլի*

Զանազան

Վիլ տը Բառի	1874, 4%	9·03	*ֆր.*
» »	1876,	9·03	»
» *տը Վիէն*	1893, 3½%	7·90	»
Մելանիկ – Կ· Պոլիս Երկթ·		7·20	»
Մէսաժըրի Մառիթիմ	3½%	7·95	»
Օսմ· Ռէժի		22	»

Մետաղներու հրապարակը

×

ՊՂԻՆՁ·— Սմնական վիճակագրութիւնը զգալի տպաւորութիւն մը չըրաւ ի Լոնտոն, որուն պղինձի հրապարակը կը շարունակէ իր հաստատուն վիճակը։ Սրտագրողները այլ եւս չեն կրնար գոհացնել խնդրանքները։ Սպառողները կը ջանան ձեռք ձգել տրամադրելի պղինձը։ Այս պատճառաւ գիները վրայ դրին։ Ամերիկայի գործարանատէրները ցնծը· Փետր· և Մարտ ամիսներուն մէջ ստանալու պայմանաւ լիպրան 20 սէնդէն մեծ քանակութեամբ վաճառք դնեցին,

այնպէս որ Եւրոպական ճարտարարուեստին տրամադրութեան տակ քիչ ապրանք պիտի գտնուի նոյն ամիսներուն մէջ։ Լոնտոնի մէջ պհադ սէլեֆդլըս կ'արժէ 96. 10 սդերլին, Բիլիի ճոզ տեսակը 92. 12. 6 անմիջապէս յանձնելի և 92. 10, երեք ամիսէն յանձնելի։

*** Քուպայի Սանդիակօ քալաքին մօտ, Արիէնդի մէջ պղինձի, արծաթի, ոսկիի և ադամանդի նոր հանքեր գըտնուեցան։ Ասոնցմէ մին Օքօրոինա ըսուած պղինձի հանք մըն է, որ 40 հէքդար տարածութիւն ունի, և քանակի ու որակի կողմէ չատ հարուստ կ'երեւայ։ Երակին երկայնութիւնն է 1000 մէդր։

ԱՆԱԳ. — Մեծ ոգեւորութիւն Լոնտոնի հրապարակին վրայ. — Պհսիհներուն վաճառումները այլ եւս չեն ազդեր գիներուն վրայ։ Մէկ կողմէ սպօքին պակասութիւնը և միւս կողմէ Լոնտոնի ու Ամերիկայի խնդրանքները ոգեւորութիւն մը առաջ բերին։ Ապրանք ունեցողները վերապահութեամբ կը շարժին։ Տէդրոյսին գինն է անմիջապէս յանձնելի 194. 5 սդերլին և 3 ամիսէն, 193. 10։

*** Արժանդինի կառավարութիւնը վաւերացուց Մինաս Էսդանս ընկերութիւնը, որ 2 միլիոն բէզօ դրամագլխով կազմուած է Արժանթինի հիւսիսային նահանգներուն մէջ գտնուած անագի հանքերը չահագործելու համար։

ՋԻՆԿՕ. — Արտադրութիւնը խնդրանքին հաւասար ըլլալուն համար, հրապարակը հաստատ է։ Արտադրողներէն չատերը իրենց բոլոր ապրանքը ծախեցին։ Գիներն են 27, 12.6 և 28. 17. 5 սդերլին։

ԿԱՊԱՐ. — Ելեկտրական ճարտարարուեստին զարգացման պատճառաւ այս ապրանքին գործածութիւնը կ'աւելնայ և խնդրանքները կարելի չըլլալ գոհացնել։ Ասոր համար գիները բռնուած են Բարիզի, Մարսիլիոյ և Նիւ Եօրքի հրապարակներուն վրայ։ Լոնտոնի մէջ անգլ. կապարին գինն է 19—19. 5 սդերլին և սպանիական կապարինը 18. 15։

Արտածութիւն

Այս չաբթու ծախուեցաւ **304** հակ թիֆթիկ, զոր գնեցին Տեարք

Աւտճի եւ Ընկ.	50	հակ	Պէյ բազար	20.7½	էն
Իտուարտս Սրճ	9	»	Սարը	15	»
Թ. Ֆօֆս եւ Ընկ.	150	»	Իսկիշէհր	20	»
Գասապեան Եղբ.	93	»	Քապա Եէն.	9.20	14.10 էն
	304	հակ			

Ծախուեցաւ նաեւ **115** կողով ափիոն։ Գնողներն են Տեարք

Գ. կիւմիւշկեան	20	կողով	Զիլէ, Եօզղատ	128.20	133էն
Հոլշդայն եւ Ընկ.	13	»	»	130	էն
Իմսըն եւ Ընկ.	39	»	Նալլըխան Եէն.	118 —	120էն
Ուիթոլ եւ Ընկ.	5	»	Եօզղատ Եէն.	139 —	150էն
Վիւման եւ Ընկ.	3	»	Զարչամպա	114.20	էն
Ն. Վարդերեան	35	»	Էնկիւրի, Եէն,	109 —	130/145
	115	կողով			

Բիդրէ. — Ծախուեցաւ **11** պարկ ճերմակ 20 ¾ էն և **3** պարկ դեղին 14 ղրչ.էն օխան։

Սիսեռն. — Տարտանէլի ապրանք, նոր բերք, ծախուեցաւ օխան 65—70 փր.ի և Բ. տեսակը 52—55 փր.ի։ Անատոլուի ապրանքը կ'արժէ 47 փր., Պալըքէսիրի նոր բերք 62—65 և Բ. տեսակ 55 փր., Սամսոնի և Բումէլիի տեսակներուն վրայ գործ չեղաւ։ (¹)

(¹) Շահօք վաճառական Կ. Ց. եւ Ց. Թէյեան կ.նեrէ սպացած են հետեւեալ նամակը. «Տէ՛ր. — Ձեր օգտաշատ թերթին մէջ ընդհանուր ապրանքներու, մանաւանդ գազթարերքի գիները և վաճառումները կը նշանակէք, ինչ որ մեծապէս օգտակար է։ Այդ տուցակին մէջ չենք հանդիպած Սիսեռին, որ ո՛չ նուազ կարեւոր գործառնութիւն մը ունի թէ՛ ի գաւառս և թէ մայրաքաղաքիս մէջ։ Ուստի կը խնդրենք որ այսուհետև ընդգրկնայ այս սեռն ալ բաժին

Սակարանի Կեանքը

Պանքաներուն իրենց դեղչի տակերը բարձրացնելը պատճառ եղաւ որ արժեթուղթերը աննշան ելեւէջներ ընդունէն յետոյ, դարձեալ իրենց նախորդ չաբթուան ինկած դիրերուն մէջ մնան։ Ֆրանսայի մէջ եկամուտի վրայ տուրք դնելու տարաձայնութիւնն ալ բաւական ազդեց Բարիզի հրապարակին և մանաւորաբար Ֆրանսական Ռանդին վրայ, որու վերջին դիրն էր (17 Հոկտ.) 95.90 Ֆրանք, Օտ. Միացեալ 94.05 Ֆրանք։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ ալ գըրէթէ անփոփոխ մնաց (86.56) Անգլ. քօնսոլիտը։ Պեռլական արժեթուղթերու մէջ նշանակելի փոփոխութիւններ կրեցին Սպանիականներն և Ռուսականները։ Բարիզի սակարանին ՝ի մէջ առաջինը կորսնցուց մէկ Ֆրանքէ աւելի և 97.15էն իջաւ 95.80ի, իսկ երկրորդը վրայ դրաւ գրէթէ իր ամէն տեսակներովը մէկ—մէկ ու կէս Ֆրանք։ 1891 3% օը 59.55էն եղաւ 61 ի, 4% օը 72 3/4 էն 73 3/4 ի։ Նմանապէս երեք Ֆրանքէ աւելի բարձրացան Բումէլի երկաթուղիի թուղթերը և 145 1/2էն ելան 148 3/4ի։

Վարկի թուղթերուն մէջ Պանք տը Ֆրանսի բաժնեթուղթերը 3975 Ֆր.ի վրայ մնացին։ Ռէէսի Լիոնէինները 1173 Ֆր.էն սկսի մը իջան 1169 ի և ապա կրկին բարձրանալով 1174 Ֆր. արժեցին։ Նմանապէս Պանք Օթօմանի բաժնեթուղթերը 668 Ֆր.էն իջան 661ի և ապա ելան 675 Ֆրանքի։

Երկաթուղիի թուղթերուն մեծ մասը դարձեալ փոքր ինչ ինկաւ անցեալ շաբթու։ Տամա—Համա 460էն 455ի, Սելանիկ—Պոլիսի երկաթուղիին արժեթուղթերը 350էն 345ի, Իզմիր—Քասապա հինը 442 1/2էն 441ի իջաւ, իսկ նորը 479էն 480ի ելաւ։

ունենայ դաղթաբերքի հրապարակին մէջ, որու մասին տրուած տեղեկութիւնը այդ բերքով զբաղողներուն համար կրնաք վստահ ըլլալ թէ իր ուրոյն կարեւորութիւնը ունի։ Ընդունեցէք և այլն.» ։

Հանիայիի ու ձարտարայինի դրէթէ բոլոր թուղթերուն գինը վրայ դրած էր քիչ կամ չատ համեմատութեամբ, հանքային նիւթերու և ամէն կարգի նախանիւթերու գիներուն բարձրանալուն պատճառաւ։

Ղազաթիոյ Սակարաւիին մէջ Օամ. Միացեալը 102.4էն մինչեւ 101.38ի իջաւ և ապա 102.6ի ելաւ։ Րուժէլիի երկաթուղին 144½էն աստիճանաբար մինչև 146 և 146.75ի ելաւ։

Ծովային Քրոնիկ

Նors Տօյչեր Լօյտ չոգենաւային ընկերութիւնը, Բաժնետէրոց վերջին ժողովին մէջ, ոլորեց իր դրամագլուխը, 25 միլիոն մառք, բարձրացնել 125 միլիոնի։

ՊՈԼՍՈՑ ՆԱՒՍԱՀԱՆԳԻՍՏԸ

Հոկտ. 16էն (Ը. Ե.) մինչեւ Հոկտ. 31 հետեւեալ առեւտուրը չոգենաւերը եկած են կամ կ'սպասուին Պոլսոյ նաւահանգիստը.

ԲԱԲԱԵԱՆԻ Պէյկոզմիան 18 Հոկտ.։ ՄԷՍԱԺԸՌԻի Սաղալիեն 17, Սիւոն 21։ ՏՕՑՉԻ ԼԷՎԱՆԹԷի Քիբնոս 17, Աթոս 17, Բիլօս 23, Էնօս 16, Թենոս 24, Լեմնոս 31։ ՏՕՑՉԻ ՄԻԹԼՄԷՈՒի (Նօրա Տօյչէ) Սթաւպուլ 18, Կալաթա 21։ ԲԱՔԻի Սիրիահի 17։ ՖՐԷՍԻՆԷԻ Հաւրի Ֆրես. 22։ ՖՕՍԿՕԼՕ ՄԱՆԿՈՑԻ Աշիլէ 24։ ԿԻԼՔՒԻՄԹ ՈՒՕԼՔԸՌԻ Պարսկօնա 18։ ՖԼՕՌԻՕ ՌՈՒՊԱԹԻՆՈՑԻ Ռօմանիա 16։

Դրամական Հրապարակը

Անգլիոյ Պանքան անցեալ չաբթու 5%ի եւ Գերմանի կայսերական Պանքան 6%ի բարձրացուցին իրենց զեղչի սակերը, իրարմէ տարբեր պայմաններու մէջ։ Թէեւ Սմերիկա-եւ ուրիշ երկիրներ մեծաքանակ ոսկի կը քաշեն Լոնտոնի հրապարակէն, այսու հանդերձ բաւական առատ դրամ կայ հրապարակին վրայ, ուստի Անգլ. Պանքան աւելի խոհեմութեան համար բարձրացուց իր զեղչի սակը քան անձկու-

թեան պատճառաւ՝ 5 % սակը անուանական է, և սակէ չատ աւելի վար սակերով դեղչի գործառնութիւնները կ'ընէ Լոնտոնի հրապարակին վրայ։ Գերման կայս. Պանքային պատճառները տարբեր են։ Հոն իրապէս ոսկեդրամի նուազութիւն կայ։ Վերջին երկու-քառեակս տարուան մէջ սովորականէն աւելի մեծ քանակութեամբ ոսկի ներածեց Պերլինի հրապարակը, սակայն հակառակ ասոր, վեց տարիէ ի վեր նմանը չտեսնուած կերպով ոսկիի սպառքը պակասած է։ Գերմանիոյ մէջ ճարտարութիւնը կը յառաջդիմէ, վաճառականութիւնը կը ծաղկի հսկայաքայլ, և նոյն համեմատութեամբ ալ չրջաբերութեան համար դրամին պէտքը կ'աւելնայ հրապարակին վրայ։ Այս տեղական պատճառէն զատ, Գերման Պանքային վրայ ազդեց Լոնտոնի հրապարակին ոսկեդրամ արտածելու մասին բռնած զգուշաւոր ընթացքը։ Անգղիոյ Պանքային սակին անակնկալ 5 % բարձրանալը եւ ամերիկեան թուղթերէն զեղչուելու համար կարեւոր քանակով մը Պերլինի հրապարակին վրայ երեւիլը ստիպեցին որ Գերման կայս. Պանքան մէկէն 6 %-ի բարձրացնէ իր սակը։ Ֆրանսական Պանքային զեղչի սակը կը մնայ անխախտ 3 %-ի վրայ։ Վիեննայի սակն է 4½ %։

Քրէտի Ֆոնսիէի Պարգեւները

Հոկտ. 15ի (Ը. Ե.) վիճակահանութեան մէջ, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի 1886ի պարտատոմսերուն 355034 թիւը եւ 1903ի պարտատոմսերուն 597336 թիւը 100,000 ական ֆրանք չահեցան։

Բամբակի հրապարակը

Բամբակ պատրաստ	15	Հոկտ.	6,50
	16	»	6,70
	17	»	6,50

Պատօնեայ կ'ուզուի

Վաճառատուններու մէջ պաշտօնավարելու համար տեղական լեզուներու տեղեակ փորձառու երիտասարդ բլասիէ-հաւաքիչներ կը փնտռուին։ Լաւ յանձնարարական անհրաժեշտ։ Որոշ ամսաթոշակ եւ fօմիսիօն պիտի վճարուի։ Դիմել ամէն օր ժամը 10էն մինչեւ կէս օր (Ը. Ե.), Մահմուտ Փաշա, Թարագքըլար վողոց, Պիւրատէրլէր խան, Թիւ 2։

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. ԻՒՐԻՃԵԱՆ | Տպագր. Ն. ՊԼՐՊԼՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ

տը փոխեց բոլորովին իրերու երեսը։ Ինչ որ ուրիշներն ի զուր վնտռտած էին տարիներ ու տարիներ, Սինկէր գտաւ զայն մէկ անգամէն։ 1850ին էր որ Իսահակ Մերիք Սինկէր ուշադրութիւնը դարձուց կարի մեքենային վրայ։

Ահա թէ ինքն իսկ ի՛նչ կը գրուցէ այս մասին. «Պոսթոն կը գտնուէի, ուր հազիւ թէ կը ճարէի խղճալի օրապահիկ մը. 1850ին դեռ նոր ստացած էի ճախարակի մը մեծնալնորհը, երբ բարեկամս Ֆիլիբս խորհուրդ տուաւ ինծի գործածելի կարի մեքենայ մը հնարել։ Ինչ տեսնէն կրցի յայտնել Ֆիլիբսի թէ ի՛նչպէս ծրագրած էի կարի մեքենային չինութիւնը։ Մրագրիս հաւնեցաւ, քաջալերեց զիս որ գործադրեմ զայն, ու իմ տրամադրութեանս տակ դրաւ իր կոպզարարի աշխատանոցը գործաւորներով մէկտեղ։ Բայց որովհետեւ գործի սկսելու համար կուտ մը իսկ չունէի գրպանս, 40 տոլարի փոխառութիւն մը ըրի Զիպէր բարեկամէս եւ խոստացայ իմ այս երկու բարեկամներուս որ յաջողութեան պարագային, չհն հաւասարապէս բաժնենք մէջերնիս։ Գիչեր ցերեկ կ'աշխատէի, օրական հազիւ 3–4 ժամ քնանալով եւ մէկ անգամ ալ ուտելով, վասն զի լաւ գիտէի թէ անգամ մը որ 40 տոլարը սպառէր, ուրիշ հասոյթի աղբիւր մը չպիտի կրնայի գտնել։ Իրիկուն մը, երբ վերջապէս բոլոր պէտք եղած կտորները պատրաստած էի ալ, կարի մեքենան լարեցի եւ ուզեցի փորձ մը կատարել, բայց մեքենան չուզեց կարել։ Գործաւորները արդէն ուժասպառ գրեթէ անընդհատ չարունակուող աշխատութենէ մը, յայտարարեցին թէ յաջողութիւնը ջուրն ինկած է եւ մէկիկ մէկիկ ձըգեցին հեռացան քովէս։ Զիպէր, որ միւնակն էր քովս մնացող, լամբարը կը բռնէր, որուն լոյսով քիչ մը ատեն եւս չարունակեցի փորձել կարի մեքենան։ Բայց գրգռումը, սըտնունդի անբաւականութիւնը և անդադրում աշխատանքը ղային դարձուցած էին զիս եւ ես չէի կրնար կարի կանոնաւոր կէտեր ստանալ։ սրտաբեկ, վերջապէս մեռնք ալ կէս գիշերին ձգեցինք գործատեղին տուն դառնալու համար։ Ճամբան ատաղձներու կոյտի մը առջեւ կանգ առինք, նըս-

տանք գերանի մը վրայ եւ սկսանք խօսակցիլ ամէնէն աւելի մեր միտքը զբաղեցնող կէտին վրայ, մանաւանդ կարի մեքենային այն անբացատրելի մասնայատկութեան կամ քմահաճոյքին, որով անկարելի կ'ըլլար կանոնաւոր կար մը ստանալ եւ դերձանի թոյլ օղակները կերպասի վերի երեսին վրայ կուգային։ Մէկէն, այս անպատեհութեան առաջքը առնելու հնարքը կամ այդ հնարքին գաղափարը միայակի մը արագութեամբ եկաւ անցաւ մտքիս առջեւէն։ Շուտով աչխատանոց դարձանք, լամպարը վառեցինք նորէն եւ արշալոյսը չծագած յաջողած էի վերջապէս մեքենային վրայ անթերի կարի կէտեր ստանալ։

Կարի մեքենան ձնած է՛ր»։

Մէկ քանի հարիւր տոլարներու չնորհիւ զոր Սինկէր փոխառաւ իր բարեկամներէն, կրցաւ չատ մը կարի մեքենաներ պատրաստել։ Բայց յաճախորդներն էին որ կը պակսէին այս անգամ, որովհետեւ անկէ առաջ չատերը յայտարարած էին արդէն թէ կարի մեքենայ մը հնարած են եւ հասարակութիւնն ալ այնչափ անգամներ խաբուած էր, որ այլեւս ամէն մարդ կասկածոտ դարձած էր, և ո՛վ որ նոյն իմաստով նոր յայտարարութիւն մը ընելու ըլլար՝ խաբեբայ մը կը համարուէր։ Եւ սակայն, հակառակ բոլոր այս դժուարութիւններուն, աղքատ, բայց հաստատամիտ արհեստաւորը, որուն քաջութիւնը ո՛չ յուսախարութիւնները և ոչ դառնութիւնները կրնային ընկճել, կը չարունակէր աշխատիլ անդադրդադ կամքով մը, ճանչցնել տալու համար թէ ինքն իրապէս կարի մեքենայ մը հնարած էր։ Փիչ առ քիչ համոզումը տեղ բռնեց մտքերու մէջ, եւ չնորհիւ կամքի ուժին, Սինկէր յաջողեցաւ վերջապէս ստիպելու հասարակութիւնը որ փորձէ իր կարի մեքենաները եւ յետոյ գնէ զանոնք։ Գործերն աստիճանաբար ընդարձակուելով, 1863ին անցան ընկերութեան մը ձեռք որ Սինկէրի Արտադրութեանց Ընկ. (The Singer Manufacturing Co) անունն առաւ։

(Կը շարունակուի)

ԲԻՒՐԱԿՆ

ԹԱՐԹԱԹԵՐԹ

«PURAGN» թիւ 38 «پوراكن»

REVUE ARMENIENNE — 14 ՀՈԿՏԵՄ. — ارمنيجه غزته سى

Bab-Ali Djaddessi, Nº. 38 — 1906 — باب عالى جاده سنده سى نومرو ٣٨

ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան բաժնեգին, կանխիկ դր. 60
Վեցամսեայ » » » 30
Եռամսեայ » » » 15
Միամսեայ » » » 5
Յանուցումներ կ'ընդունուին դիւրամատչելի պայմաններով

ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան բաժնեգինը կանխիկ վճարողը կ'ստանայ
1. — Հինգ հատոր Մէհեան
2. — Հարիւր այցաքարտ
3. — Յանուցումի մը իրաւունք
2 բաժանորդ գտնողին էժան գնով բան մը

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱՆԱՆ գեղչի սակերը. — Անգլ. Պանքային գեղչի սակին 6 առ հարիւր բարձրացման առթիւ

ԻՆՉ Է «ԹԻՒԱԹԻՒՐ»Ը

ՊԱՆՔԱՅԻ ԳՈՐԾԱՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ . — Սակարանի Հրամաններու վրայ

ՎԱՃԱՌԱՍՏՈՒՆԻ ԿԵԱՆՔԸ. — Գործնական միջոց երկու Թուականներու տարբերութիւնը գտնելու համար

ԴԱՏԱԿԱՆ ԲՐՈՆԻԿ . — Վերաքննիչ Ատենի Առեւտր. ձիւղին եւ Առեւտր. Բ. Դատարանի առջեւ տեսնուած դատեր

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲՐՈՆԻԿ. — Պէքասի հրապարակը (Շահեկան տեղեկութիւնները). — Տօպլին ծոպի մեքենան . — Դրանզիդի վաճառականութիւնը . — Առեւտուրի կեանքը Գաւառներու մէջ . — Դրամական հրապարակը (Անգղ. Պանքային գեղչի սակին բարձրացման հետեւանքները. — Տոկոսի սակերու բարձրացում Գոլսոյ հրապարակին վրայ) Սակարանի կեանքը. — Բամբակի հրապարակը, եւն։

ՑՊԱԳՐ. ՆՇԱՆ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Չափը 40 փարա

Չափը 40 փարա

Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք ԻՆՆԻՕՆի ազդին վրայ, զոր հրատարակած ենք ստորեւ։ ԻՆՆԻՕՆ, իր դրամագլխին մեծութեամբ, իր բազմաճիւղ եւ լայնածաւալ գործառնութիւններով եւ ճշտապահ վճարումներով առաջնակարգ դիրք մը բռնած է բովանդակ Թուրքիոյ մէջ, իբրեւ ապահովագրական լաւագոյն ընկերութիւնը։

ԻՆՆԻՕՆ

Ապահովագրական Ընկերութիւն

ՀՈՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻՋ 1828

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ 1829

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ եւ Պահեստ	296	*միլիոն ֆր.*
1905ին գանձուած ապահովագին	39	» »
Մինչեւ 1905ի վերջ հատուցուած վնասք	160	» »

Ինչպես այս թիւերէն կ'երեւի, ընկերութեան դրամագլուխը ու պահեստի գումարը է **296** ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ., *որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՆՆԻՕՆի ապահովագրեալոց։*

Արեւելքի համար *մասնաւոր զեղչեալ սակագոյց։* Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ ըստ ուրիշ ո՛եւէ ընկերութեան պայմաններու։

Ընկերութեան դրամատուներ են ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ Թուրքիոյ եւ Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Տնօրէն *ՍԻՄՕՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ*
Կեանց Ճիւղին պետ *ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ*

ՍԹԱՄՊՈՒԼ, Սուլթան Համամ, Քանըրճը Օղու քասաժ
Դործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ